

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnistvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 274.

V Ljubljani, v torek 29. novembra 1898.

Letnik XXVI

Narodni boji.

(Predaval pri zborovanju podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Celovcu, dne 4. nov., g. Valentin Podgorc.)

(Dalje.)

Slovani in papeži.

Papeži spoznali so kmalu važnost Slovanstva za Evropo in za sveto katoliško cerkev. Najprej so si iz Slovanov zgradili branik nasproti carigrjski verski sovražnosti. Carigrad hotel je na vsak način balkanske dežele z razkolništvom priklopiti k sebi, a »was nützte es, die Romanen zum byzantinischen Dogma verpflichtet zu haben, sobald die Kroaten und Serben Dalmatiens zu Rom hielten, denn besaßen diese, die Kriegerkaste des Landes, nicht in dem blanken Eisen, das ihre Faust meisterlich führte, ein unwiderlegliches Mittel, die Romanen eines Anderen zu belehren, sie im Notfalle zur Aussöhnung mit Rom zu zwingen.« (Gfrörer byc. Gesch. II. 116.)

Oblast Slovanov bila je res velika; Konstantin pripoveduje, da so mogli 60.000 jezdecev, 100.000 pešcev in 80 ladij, ki so imele po 40 mož posadke, poslati v boj. (Gfrörer I. c. II. 132) Številka je velika, a Gfrörer pravi: »In solchen Fällen rückte das überaus kriegerische Volk der Südslaven, wie es heute noch der Fall ist, πανδρμει Mann für Mann aus; der altersgraue Vater griff mit allen seinen Söhnen bis herab zum vierzehnjährigen Burschen zum Gewehr.« (I. c. 135.)

Vrhunec svoje časti in oblasti pa so dosegli Jugoslovani, ko jih je prišla mila roka Gregorija VII., velikana svetnika na Petrovem prestolu. Notranji prepiri so jenjali, politična moč je rasla in strah je začelo biti Bizantine in Benečane. Že oblast kralja Kresimira je rasla od dne do dne, a proti njemu se je vzdignil s pomočjo nasprotnikov Slavico in z njim staronarodna stran, kateri katoliški duh ni bil po volji. Županom obetal je Slavico častna mesta, trgovcem, ki so s sužnji tržili, prostost, roparjem itak, nečimurnim duhovnikom puščal je konkubine in spridenim zakonskim dovoljeval, ločiti se od žene, kakor jim drago. Ko se je s papeževo pomočjo premagala staronarodna paganska stranka, dovolil je papež, Zvonimira venčati za kralja, kralj pa je moral papežu priseči meseca oktobra leta 1076: »Jaz Demetrius ali Zvonimir, po božji milosti vojvoda hrvatski in dalmatinski, sprejel sem od tebe, Gelizo, kot od poslanika našega gospoda papeža Gregorija v stolni cerkvi spljetski po jednoglasni volitvi duhovnikov in ljudstva prapor, meč, žezlo in krono kot kralj hrvatski in dalmatinski. Zato obljubim in prisežem, da hočem izpolnjevati, kar si mi naročil: Branil bom pravico, branil cerkve in skrbel, da se dajejo cerkvam dohodki, skrbel bodem, da bodo škofje in duhovniki čednostno in pošteno živeli, branil bodem vdove, reveže in sirote, prepovedal nedovoljene zakone, skrbel za redno sklepanje zakonov, ki se ne morejo več razruševati. Prepovedal bom prodajati ljudi in bom storil, kar mi mogoče, da se sužnji oproste.«

»Dummköpfe — neumneži, pravi Gfrörer, trde, da je bilo za Zvonimira poniževalno, sprejemati od papeža svoje kraljestvo v last. Resnica je, da je Gregor VII. s tem Zvonimiru in hrvatskemu

narodu storil veliko dobroto. Koliko si je prizadeval Pipin, oče Karola Velikega, da ga je papež Stefan III. venčal za kralja! In kako se je trudil Viljem, ko si je bil pridobil Britanijo, da ga je dal Aleksander II. venčati v Westminsteru ter mu poslal zastavo sv. Petra. Da so nasprotno kralji in tudi Zvonimir obetali, papeža braniti, ter da so mu na leto nekoliko plačevali, to so mu poštene katoličani dolžni.« (Gfrörer byc. Gesch. II. 252.) Kralj je s prisego obljubil papežu pomoč in zvestobo, papež pa mu je obljubil, z vso močjo braniti ga nasproti sovražnikom, in Gregorjeva moč segala je daleč, dalje kot oblast Zvonimira.

Ko bi se bili Gregorju posrečili njegovi načrti, da bi se bila osnovala hrvatska država na Balkanu, Turk bi teh pokrajin nikdar ne bil zasedel. A Carigrad je nasprotoval papežem in je zatrl v prokleti svoji zavisti, kar je Gregor VII. vsadil Zato pa tudi Carigrad nazaduje o osodepolnem letu, ko se je mohamedansko znamenje postavilo na hram Agije Zofije, ni imel pomoči.

Slovan učitelj evropske kulture.

A nekaj je Slovan, akoravno razcepljen in nejudin, vendar dosegel. Čujmo, kaj pravi zgodovinar: »Komaj 200 let je, odkar so po nemških cerkvah še molili očenaš z dostavkom: reši nas, Gospod, hudega in turške sile! Kdo pa si je v teh stoletjih izmed vseh krščanskih narodov med Renom in Črnim morjem za vse zapadne dežele pridobil največje zasluge? Vsakdo, ki pozna zgodovino, mora reči: Hrvat! Brez Hrvatov bili bi prapori turški plapolali ob Renu. Hrvat prelival je svojo kri za nemškega cesarja v njegovi največji sili, ko so ga bili popolno zapustili njegovi lastni rojaki. Da, nemški knezi, od Lutra naščuvani, izdali so domovino, doli za Belim gradom, na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem pa je tekla rudeča kri, da bi bila gnala mlinske kamne tri!

Tako se je bojeval naš rod: brez števila krutih sovragov na vseh straneh! Tam nemško nasilstvo, tu zviti Benečan, zdaj divja krutost Obrov, pozneje zopet bizantinska sprijenost. Od vseh stranij so se zaletavali v ta rod, a on še obstoji, še propadel ni! Padlo ga je veliko: kje je polabski Slovan, kje so pomarski junaki iz Vine, Slovanov ondi ni več in njihovi potomci izganjajo dandanašnji miroljubnega Slovana iz svojih mest! A povsod osoda ni bila tako nemila. Palj so naši Slovenci, prebivajoči nekdanj po sedanj Bavorski, posušile so se mnoge veje, razprostrte proti severu in zapadu, a deblo še stoji in zeleni. Zaničevalno se je nek poslanec izrazil, da on spada k ljudstvu, ki je »Herrenvolk«, mi pa bodimo ponosni, da je naš narod delavski narod. Kje so nemški vitezi, nekdanj naseljeni po naših slovenskih pokrajinah? Razpadli so njihovi gradovi in gospoda se gladna gnjete k državnim jaslim brezštevilnih uradov, — ali je to »Herrenvolk«? Hvala Bogu, da imamo mi boljšo podlago bodočnosti, kmečko dlan. Slovan bil je delavec beneškim mogotcem: kje so doži, kje bojne ladije, kje krasota in bogastvo nekdanj tako sijajne trgovinske metropole? »Herrenvolk« je poginil in ubožal, Slovan delavec pa še prebiva ob obalih Ja-

dranskega morja. Brez števila sinov je majka Slava izgubila, a vendar pravimo danes po pravici, da Bog je nas vstvaril, kakor listja, trave.

(Konec sledi.)

O dvoboju.

(Študija † † †.)

(Konec.)

Sličan dvoboju zaradi časti je dvoboj za ideje. Dobe se ljudje, ki se bijejo in streljajo za svoje politične, za svoje znanstvene in neznanstvene, za javne in privatne, kratko za vse mogoče in nemogoče ideje in nazore. Recimo, da trdi kak holandski živinski trgovec »en gros« ali recimo uljudnejše: založnik vojske, za katero dobiva svojega materijala iz Holandske, da so njegovi voli večji in debelejši, kakor nemški (Slovenec tako ne pride do tolike časti!), ne bode se mogel nemški posestnik volov, če je pravi »mož časti«, nazadnje morda celo »reservni častnik«, premagati, da ne bi zahteval od nasprotnika, naj vrne nemškimi volom in bikom vzeto čast. In če zastopnik nemških bikov slednjič Holandcu srečno glavo razbije, dokazal je neovržno, da so večji biki nemški, kakor pa holandski. —

Po teh dvobojih za ideje bode nedvomno najpripravnejše govoriti o dvobojih brez idej, katerih je največ.

Po univerzah pripravijo vseučiliščniki, premnogo časa, katerega morajo stariši drago, le predrago plačevati, s tem, da se bijejo, streljajo, da se uče v menzurah. In zakaj se? Moj Bog, jedino zaradi tega, da se bijejo. Po dva in dva mladčunaka, ki se poprej še nikdar nista videla, še manj drug drugega razžalila, bijeta se v pričo mnogoštevilne »korone« zaradi jedne nepremišljene besede, katero je napravil, ali v naglici izgovoril ta ali oni član društva proti nasprotnemu društvu. Razna orodja in sredstva seveda zabranjujejo, da njuna srčnost ne izbruhne v vsej svoji premoči, a člani »korone« gledajo ju pri njunem dvobojevanju, kakor gleda poulična druhal dva psa, ki se spoprimeta na oglu križajočih se ulic. — In ko sta se »izžrebana junaka« bila in tolkla četrto ure, da sta podobna nazadnje mesarskima pomočnikoma, ki sta vsled pobijanja prašičev in volov vsa krvava, — zadoščeno je časti. In brazgotine in »šnitje« po licih in glavi so vse življenje ponos in čast onega, ki se more z njimi ponášati.

Slednjič nam preostane le še dvoboj, resni dvoboj, kjer gre za življenje in smrt. Deviza se glasi: »Samo jeden izmed naju ostane, sme ostati: ti ali jaz!« — Ne more se oporekati, da je ta dvoboj brez vsakega smisla, ne more se trditi, da je bedast v tisti meri, kot so ostali, toda v sebi ima nekaj groznega, pretresujočega: saj ni nič drugega, kakor premišljeni, dobro premišljeni umor! —

IX. Ko smo tako razložili bistvo dvoboja in je pokazali v luči, v kateri lahko vsakdo natanko in jasno vidi, treba se nam ozreti le še nekoliko na posledice dvoboja, to se pravi, na moralne posledice, ker o materijalni škodi ni niti vredno, da bi izgubljali čas in trud.

Zagovorniki dvoboja trde, da se v dvoboju izkaže pogum in neustrašenost, mi pa si upamo trditi ravno nasprotno: dvoboj pospešuje moralčno malodušnost in neznačajnost. Mar ni strahopezljivec, neznačajnejš oni, ki se da siliti proti svoji volji v dvoboj, ki nima poguma, ki je prestrašljiv kljubovati sodbi ljudij, javnemu mnenju?! Prava srčnost je dandanes na strani onih, ki si upajo odbiti dvoboj kljub »javnemu mnenju«, kljub »bon ton-u«!

Dvoboj pospešuje prav tako brezverstvo, ker sili, da delamo ravno nasprotno, kar ukazujejo božje, cerkvene in državne zapovedi, ter sili, da delamo proti svoji vesti, katera nas odvraca od kaj takega.

»Darf auch der Mann von Treue sprechen,
Der treulos ward an seinen ersten Pflichten?«

Pač lahko se uporabijo te Schillerjeve besede napram dvobojevniku, in če so kje na svojem mestu, so gotovo tukaj. Mar nista uradnik ali častnik slovesno prisegla, da hočeta natanko izpolnovati zapovedi in zakone državljske? Kje je tukaj »majesteta zakona«, o kateri se je tako rado govorilo, kadar so vlekli rablji duhovnike v smrdljive ječe, ker so bili Bogu bolj poslušni, kakor ljudem?! Zakaj naj bi bilo bolj nečastno krasti in si misliti: »Samo ne pusti, da te dobé!« kakor pa ljudi pobijati, potem pa grohotaje se hvalliti, kako srečno da smo odnesli pete?!

Dvoboj pa pospešuje tudi puhlost fraz, ruiniira in uničuje pravi »bon ton«. Mesto vzrokov in dokazov zavzema orožje, zavzema poboj. Naj bode še tako jasno, da nima kdo prav, da je zagrešil v tem ali onem, pride li iz dvoboja živ ali nepoškodovan, dokazal je svojo nedolžnost, dokazal, da ima on prav in ne njegov nasprotnik. Moj Bog, saj je pokazal »nobleso«, pokazal, da mu je čast, pravica nad vse, — kakor trde zagovorniki dvoboja...

Odgovor na vprašanje: »Kako to, da ne moremo odpraviti dvoboja?« je prav za prav čisto nepotreben, ker itak vsak vidi vzroke, kdor ni ali noče biti slep. Dokler najvišji uradniki dvoboj zagovarjajo ne le z besedo, temveč celo z dejanji, dokler izbaciva iz vojske častno sodišče častnike, ki, zvesti svoji vesti in veri, ne vsprejemajo dvoboja, toliko časa seveda se ne bomo mogli iznebiti te gobe na človeški družbi.

* Schiller: Wallensteins Tod.

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. novembra.

Parlamentarni položaj postaja čim dalje bolj kritičen. November se je približal svojemu koncu in vendar vlada še ni predložila proračuna za bodoče leto, a ob enem se tudi ni dobila dovoljenja za svoje gospodarjenje v tekočem letu. Ravno taka je z nagodbeno predlogo, katere rešitev je še neprimerno daleč. Res je sicer, da vladi tudi ta zadeva ne bo povzročala ravno prevelikih stitnostij, ker se tudi ogerska vlada ne nahaja v nič boljših razmerah in bo sama rada prosila novega provizorija. Parlamentarnim potom letos ne bo rešeno niti jedno ravno navedenih vprašanj, ker bi tudi v slučaju, da bi opozicija mirovala, nedostajalo potrebnega časa. Grofu Thunu toraj ne bo preostalo prav ničesar drugega, nego poslužiti se jedinega sredstva, paragrafa 14. Ker pa mej zborovanjem parlamenta § 14 ne sme nastopiti svoje vlade, je prav zelo verjetno, da se podajo ljudski zastopniki že prve dni decembra na božične počitnice, ki bodo najbrže trajale dalje časa nego sicer.

Boj proti Banffyju. Agitacija proti sedanjemu Banffyjevi vladi, ki jo vzpizarjajo opozicijske stranke, zavzema vedno večje meje. Sicer se Banffyju dosedaj še ne zdi nevarna, dokler ima okolu sebe še zadostno število mamelukov, ki gredo z njim čez drn in strn, a v resnici mu delajo kričaji velike preglavice. Toda opozicija z dosedanjim delom še ni zadovoljna. Na raznih shodih, po listih, zasebno in javno se prebivalstvo navdušuje za boj s sedanjo vlado na življenje in smrt, dokler se ne umakne Banffy s svojimi tovariši in se zruši sedanji zistem. Ako pa vlada in njen zistem še ostaneta na krmilu, potem pa opozicija ne pozna več nobenega obzira, naj se tudi vse razprši. Kaj menijo obstrukcionisti s tem, dosedaj še niso voljni povedati.

Italijanska vlada je predložila parlamentu načrt zakona, po katerem se nekoliko spremeni sedanji splošni volilni red. Mej drugim se v novem načrtu določa, da mora ostati tri leta nezastopan okraj, čegar poslanec je radi podkupovanja volilcev izgubil mandat. Jednaka kazen zadene oni volilni okraj, ki voli kakega političnega zločinca svojim zastopnikom. S takim načrtom je nezadovoljno večinoma vse prebivalstvo, izvzemši seveda vladne mameluke, in je res unicum mej enakimi zakonskimi osnovami. Namen, katerega hoče s tem vlada doseči, vsaj navidezno, sicer ni slab, kajti zlorabe naj bi se pri volitvah čim preje povsod odpravile, a ob enem naj bi se tudi vlada sama ravnala strogo po tem načelu, katero hoče s strogostjo uvesti v posamezne volilne okraje. Sicer pa je skoro neumljivo, kako pridejo sicer pošteni volilci tega ali onega okraja do tega, da so celo legislativno dobo nezastopani vsled sleparjenja glavnega kandidata in nekaterih volilcev.

Vprašanje gledé Filipin je končno vendar le rešeno in s tem tudi sklenjen mir mej Španijo in Ameriko. V včerajšnji seji so namreč španski delegatje pritrdili ameriškim zahtevam ter prepustili Ameriki Filipinsko otočje proti odškodnini 20 milijonov dolarjev. To je bila tudi jedina pot rešitve in Španija je končno še lahko zadovoljna, da je vsaj nekaj dobila za izgubljeno posest, katera pa bi ji bila končno skoro toliko škodila, kakor koristila, poleg tega bi je pa vendar ne bila mogla trajno obdržati, kajti Amerikani bi ne bili preje mirovali ter bi se bili posluževali tudi najskrajnejših sredstev v dosego zaželenega cilja. Konečno pa svota, ki jo sedaj dobé, ako se v zadnjem hipu ne premisli Mac Kinleyeva vlada, ni tako neznatna in, ako se bo res naklonila samo v prid španskim naselnikom na teh otokih, si bodo ti precej opomogli ter lahko nadomestili, kar so trpeli za časa zadnje vojske. Ker so toraj odobrene sedaj vse točke mirovne pogodbe, odobrita jih najbrže v kratkem obe vladi in nesrečno vprašanje bo rešeno.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 29. novembra.

(Vladarska petdesetletnica.) Tukajšnji veterani ne bodo imeli, kot smo sporočili, svoje maše v proslavo cesarjevega jubileja v petek, dne 2. decembra, marveč v nedeljo, 4. decembra. — Odvetniška zbornica ima v petek v porotniški dvorani slavnostno sejo. — Tobačna tovarna bo v petek praznovala celi dan. Zjutraj se zbero vsi delavci in delavke v prazničnih oblačilih v tovarni, kjer bo sveta maša. Izplačala se bo vsem polna plača, kakor bi jo sicer zaslužili. — Upravni odbor mestne hranilnice ljubljanske ima jutri 30. t. m. povodom cesarjeve petdesetletnice slavnostno sejo. Iz istega vzroka bode hranilnica dne 2. decembra zaprta. — K slavnostni seji, katero bo, kot smo že poročali, imel ljubljanski občinski svet v četrtek, dne 1. decembra ob 11. uri dopoldne, bo dovoljen vstop na galerijo le proti vstopnicam, ki se bodo dobivale v predsedstveni pisarni mestnega magistrata. — Povodom praznovanja 50letnega vladanja cesarja Fran Jožefa I. ustanovi trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko v Ljubljani: 1. deset ustanov po 10 gld. za onemogle obrtnike, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; 2. deset ustanov po 50 gld. za učence in učenke na c. kr. obrtnih šolah, ki imajo na Kranjskem domovinstvo; 3. tri ustanove po 80 gld. za učence na c. kr. obrtnih šolah v Ljubljani, ki imajo domovinstvo na Kranjskem. — Povodom smrti preljubljene cesarice Elizabete in v trajen spomin Nje Veličanstva ustanovi trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani: pet ustanov po 20 gld. za onemogle uboge vdove obrtnikov, ki so imeli domovinstvo na Kranjskem.

(Mestna razsvetljava.) Da se bo občinstvo vedelo ravnati, naprošeni smo od mestnega magistrata sporočiti, da bo razsvetljava v četrtek dne 1. decembra t. l. trajala dve uri. Pričetek razsvetljave naznani ob osmih zvečer pet strelav iz topa na Gradu.

(»Glasbena Matica« v Ljubljani.) Učitelji »Glasbene Matice« sklenili so prirediti tekom letošnje koncertne serije tri glasbene večere, katerih prvi se vrši v sredo, dne 7. de-

cembra t. l. v čitalnični dvorani »Narodnega doma« ob 8. uri zvečer. Vspored, katerega priobčimo prihodnjič, obseza velezanimive točke komorne glasbe. Izvajali jih bodo slovenskemu koncertnemu občinstvu znani in velezaslužni učitelji »Glasbene Matice«, umetniki: vijolinist gospod J. Vedral, čelist gospod A. Junek in prvokrat nastopi pred slovenskim občinstvom naslednik gospoda Hoffmeistera pri »Glasbeni Matici«, novi učitelj pijanist gospod Josip Prohazka. Mi pozdravljamo in odobravamo prireditev glasbenih večerov, ker se v njih naše slovensko občinstvo uči spoznavati plemenito in intimno komorno glasbo, in pričakujemo, da se slovensko občinstvo radovoljno in v velikem številu odzove povabilu naših domačih glasbenikov-umetnikov. Priglasi na abonement se vsprejemajo in vstopnice dobivajo v trgovini gospoda J. Lozarja na Mestnem trgu. Cene prostorom so: abonovani sedež za vse tri glasbene večere 2 gld., abonovane rodbinske karte za tri večere (dve osebi) 3 gld. 50 kr., za vsako osebo več 1 gld., sedeži za posamezne večere 1 gld., stojišča po 50 kr., dijaške vstopnice po 30 kr.

(Gledališče.) V soboto, dne 26. t. m. čuli smo zopet romantično-komično opero: »Marta, ali semenj v Richemond.« Našemu občinstvu je ta igra znana že iz prejšnjih let in tudi letos smo jo z veseljem poslušali. To pa zlasti zaradi tega, ker se je v obče dobro igralo. To so priznali tudi poslušalci z obilnim ploskom. S pohvalo moramo omeniti gospic Štastne in Radkiewizs in Nollija. Žal, da je bilo gledališče slabo obiskano.

(Slovensko gledališče.) Še jedenkrat opozarjamo narodno občinstvo, da gostuje na našem gledališču danes, v torek, veleodlična hrvatska umetnica, gospa Ljerkapl. Sramova iz Zagreba, v duhoviti in jako zabavni Shakespearovi veseloigri »Kako se kroté ženske«. — V petek, 2. dec. bo jubilejna predstava, za katero se sprejemajo oglasi za sedeže od danes nadalje. Reservirani pa bodo sedeži le do 30. t. m. Abonement ne velja za to predstavo.

(Jubilejne podobice) s cesarjevo sliko so prodajalnici »Katoliškega tiskovnega društva« popolnoma pošle.

(Iz Konjice) 27. nov. Zbor v proslavo petdesetletnice vladanja našega svetlega cesarja se je dobro obnesel. Slavnostni govor profesorja dr. Mateka se je vsprejel z velikim navdušenjem. Soglasno se je pritrdilo šestim prošnjam, koje je utemeljuje predlagal g. dr. Rudolf: za slovensko »vseučilišče cesarja Fran Josipa v Ljubljani«; za deželno nadsodišče tam; za izvedenje vsestranske enakopravnosti; za slov. poštne pečate in na drž. zbor, da ta kmalu prihihi kmetu in obrtniku na pomoč, predno pogineta!

(Iz Rudnika.) Dne 26. t. m. je občinski odbor v Rudniku v spomin praznovanja cesarjeve vladarske petdesetletnice odločil prispevek 40 gl. za cesarjev spomenik v Ljubljani. V isti seji se je sklenila enoglasno resolucija za nadsodišče in slovensko univerzo v Ljubljani. Tudi se je sklenilo na večer pred slavnostnim dnem v vsaki vasi zažgati kres, streljati s topiči, enako drugi dan streljati s topiči pri slovesni maši ter obešati zastave.

(Iz Preske.) V nedeljo zvečer se je napil mladenič Jakob Jenko iz Preske žganja. Šel je iz gostilnice; zjutraj so ga našli — mrtvega. Najbrže se je zadušil, ali pa ga je zadela kap. Nesrečno žganje!

(Zahvala.) Blagorodni gospod Jernej Tomšič je daroval šentpeterski konferenci sv. Vincencija za reveže 35 gld. Za ta velikodušni dar se mu iskreno zahvaljuje

Martin Malenšek, župnik, predsednik.

(Umrli) je v nedeljo dne 27. t. m. Anton Baznik, četrtoletnik na c. kr. priprav. v Ljubljani. Bil je zelo marljiv učenec in nadepoln mladenič. Dasi še le 20 let star, je zapustil precej veliko zbirko pesnij, katerih je mnogo prav dobrih. Že tri leta je bolehal in slednjič sklenil svoje premlado življenje kot žrtva jetike. Kot siroteja brez vsakega premoženja je živel ob dobroti raznih rodbin, izmed katerih so se najbolj odlikovale Peče-tova, Lovšin-ova, Lončar-jeva in Kump-ova. Ob njegovi boleznin in tudi smrti se je pokazal kot pravega očeta marljivih gojencev njegov ravnatelj gospod Fr. Hubad. Pogreba, ki je bil veličasten, so se vdeležili gospodje profesorji in učiteljski pripravniki, ki so mu poklonili krasen venec in mu v slovo zapeli dve nagrobnici. Res častno je za ča-

stito št. Petersko duhovščino, da je spremila brezplačno ranjega k zadnjemu počitku. Bodi mu zemljica lahka!

(Društvo sv. Jeronima v Zagrebu), ki ima isti namen, kakor naša »Dr. sv. Mohora«, je dotiskalo letošnje knjige.

(Upraviteljstvo južne železnice) hoče izdati knjigo, ki bi opisala znamenitosti vseh dežel, skozi katere teče južna železnica. Med raznimi pisatelji, ki so sklicani na Dunaj k posvetovalni konferenci, zastopa Kranjsko Peter pl. Radics.

(Licitacija za platnene vreče.) C. kr. trgovinsko ministerstvo poroča trgovsko in obrtniški zbornici, da se bosta vršili javni licitaciji za dobavo 1000 platnenih vreč za žito in 1000 platnenih posod za napajanje konj dne 30. novembra t. l. ob 10. uri dop. in za dobavo 200 rogov za pehoto in 150 kavalerijskih trompet dne 16. dec. t. l. ob 10. uri dop. v poslopuju kr. rumunskega vojnega ministerstva (intendantni oddelek.) Podrobnosti se lahko vpogledajo vsak torek in vsako soboto od 9. do 12. ure dopol. pri imenovanem ministerstvu.

Društva.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) na ljubo so se sošle četrtek, 17. t. m., v ljubljanskem »Narodnem Domu« sledeče čd. odbornice ljubljanskih ženskih podružin. Od šenklaško franciškanske gg. Franja dr. Tavčarjeva (prvomestnica); Ana Lahova (podpredsednica), Franja dr. Gregoričeva, Julija dr. Frjancičeva, Berta Kušarjeva, Marija dr. Zupančeva; od šentpeterske gg. Marija Trčekova (podpredsednica), Marija Grošeljova, Josipa Furlanova, Marija Sajevičeva, Marija Vrančičeva; gospice Helena Bavdekova, Josipa Porentova, Marija Rutarjeva, Marija Stupčeva; od šentjakobsko-trnovske gg. Ivana Zupančičeva (prvomestnica), Marija dr. Kušarjeva (podpredsednica), županja Milica Hribarjeva, Josipa Vidmarjeva, Gabrijela Žužekova; gospice Jelica Lozarjeva, Brigita Souvanova, Lea Trtnikova. Kot odposlanke litijskih Slovencek se niste strašili poti za rodoljubne namene in ste tudi prihiteli: gospa Terezina Svetčeva ter gospica Ljudmila Roblekova. Pri seji je bil družbin prvomestnik g. Tomo Zupan. — Sklenile so imenovanje v tem dosti dolgotrajnem posvetovanju veliko domoljubnega, česar se potrudijo izposlovati vsaka po svoji moči. Večino svojih ukrepov izroče družbinemu odboru, naj bi je sčasoma oživil. — Gledé bližajoče se dōbe opozarjajo tu zbrane Slovence že sedaj — naj bi oni, ki še pišejo, ob novoletnih voščilih rabili le samo teh domačih razglednic, ki so izdane družbi v korist. Ali naj se pa z denarjem, družbi darovanim, sploh odkupijo voščil. To zasedanje je jasno zopet pokazalo, kje da je družbi sv. Cirila in Metoda glavna opora. — Naše trudoljubive Slovence naj pa Bog poživi!

(Katoliška družba) napravi dne 11. decembra zabavni večer z govorom. Vsi p. n. udje se uljudno vabijo. Začetek ob 1/2 6. uri zvečer. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

(Dolenjsko pevsko društvo v Novem Mestu) ima svoj redni občni zbor soboto dne 10. decembra t. l., ob 6. uri zvečer. Vspored: 1. Poročilo tajnikova. 2. Poročilo blagajnikova. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. — Ob nesklepnosti bode drugič občni zbor soboto dne 17. decembra ob 6. uri zvečer.

O d b o r.

Darovi.

I. izkaz prispevkov slovenskih občin za cesarjev spomenik v Ljubljani: Vrhnika 200 gld., Ornomelj 20 gld., Novo mesto 100 gld., Žilce pri Sv. Vidu 20 gld., Vodice 20 gld., Metlika 100 gld., Rakek 50 gld., Vipava 25 gld., Idrija 50 gld., Devica Marija v Polju 50 gld., Kranj 300 gld., Rudnik 40 gld.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 29. novembra. Z ozirom na poročilo časnikov, da je razmerje slovenskih poslancev do naučnega ministerstva zelo napeto, bil je danes poklican načelnik slovanske krščansko-narodne zveze posl. Povše k naučnemu ministru, da mu pojasni stališče slovenskih poslancev vzlasti glede koroških razmer.

Dunaj, 29. novembra. Minister grof Thun je odgovoril na interpelacijo poslanca Javorskega in tovarišev glede izgnanja avstrijskih čeških in poljskih podanikov iz Prusije ter je med drugim dejal: Avstrijska

vlada je vse storila, da varuje pravice svojih podanikov v inozemstvu; kar se je sedaj zgodilo, še ne nasprotuje mejnarodnemu pravu. Ako bi se pa iztiravanje avstrijskih podanikov še nadaljevalo, tedaj on zagotavlja zbornico, da bo vse storil v varstvo pravice avstrijskih podanikov na nemškem ozemlju, če ne drugače s tem, da bo Avstrija s pruskimi podaniki, bivajočimi v Avstriji, ravno tako delala, kakor Prusija z našimi. (Živahna pohvala na desnici. — Ugovor na levici.)

Dunaj, 29. novembra. Današnja seja se je pričela z velikim šumom. Poslanec Persche je odgovarjal na govor poslanca Herolda iz zadnje seje ter se opravičeval, da ni mislil mladočeskkih poslancev, ko je govoril o provzročiteljih izgrediv, marveč je govoril o izgrediv kot o splošno znanem dejstvu. Posl. Herold je odgovarjal, da je trditev posl. Perscheta izmišljotina, in po daljšem prerekanju z opozicijo, je dejal, da je to navadna laž. Soc. demokratični posl. Steiner, ki je stal blizu posl. Herolda, je dejal: Za te izgrede ste pa poslanci vender le vedeli. Na to je nastal silen ropot mej mladočeskimi poslanci in malo je manjkalo, da niso posl. Steinerja vrgli iz zbornice. — Posl. Persche je zahteval, da se izvoli odsek, ki izreka grajo nad poslanci, ker je posl. Herold rabil proti njemu izraz: navadna laž, pa tudi posl. Herold je zahteval isti odsek zoper posl. Perscheta, ki je tudi rabil neparlamentarne izraze. Predsednik je obljubil, da vstreže poslancem in da se takoj po seji voli ta odsek. Seja se nadaljuje.

Dunaj, 29. novembra. Državni zbor ne bo več dolgo zboroval. Vlada ne more nagodbenega provizorija in proračuna za 1899. leto drugače pravočasno dobiti, kakor na podlagi § 14. Vse kaže tudi na to, da opozicija zopet začne z obstrukcijo. vsaj interpelacija posl. Hochenburgerja, ki zahteva od grofa Thuna pojasnila, kakošne obljube je dal Thun Čehom, da bodo ti glasovali za nagodbo.

Dunaj, 29. novembra. Naučno ministerstvo je odločilo, da je petek 2. decembra za vsa vseučilišča v Avstriji prosti dan.

Dunaj, 29. novembra. V včerajšnji seji nagodbenega odseka, v kateri sta se vsprejela nespremenjena 5. in 6. člen vladne predloge glede uprave in pobiranja carine ter glede brodarstva, je izjavil trgovinski minister baron Dipauli, da vlada še ni prejela nikakega obvestila o predčasnem zaključenju ogerskega parlamenta.

Dunaj, 29. novembra. Kvotna deputacija je v včerajšnji seji odobrila sklepno poročilo delegata Beera na obe zbornici. Zasedanje kvotne deputacije je s tem zaključeno.

Budimpešta, 29. novembra. Minister predsednik je naznanil, da bo dne 2. decembra v cerkvi sv. Matija slovesna služba božja povodom 50letnice vlade ogerskega kralja. Izjavil je, da Ogerska izrazi svoje veselje, da je kralju bilo naklonjeno toliko vladarskih let, z željo, naj ga previdnost ohrani še mnoga leta. Košut je ugovarjal ministru, češ, da je Franc Jožef I. še le od leta 1867 ogerski kralj, ter o izjavi ministrovi zahteval glasovanje po imenih, kar se zgodi v jutrišnji seji.

Budimpešta, 29. novembra. Poslanec Apponyi je v svojem včerajšnjem govoru hudo prijemal vlado ter naravnost izjavil, da je vsa opozicija naperjena proti kabinetnemu načelniku, v katerem si predstavlja vtelešeni zistem korupcije. Njegova stranka, pravi govornik, ne hrepeni po ministerskih stolicah in bo tudi rada podpirala pravično vlado iz sedanje večine, zahteva pa, da se spremeni sedanj zistem. Pred vsem morajo takoj priti na dnevni red nagodbene predloge, indemitetna predloga naj se pa odkloni.

Inomost, 29. novembra. Pri deželno-zborski dopolnilni volitvi za južni del Tirolske so bili izvoljeni sami prejšnji poslanci.

Levov, 29. novembra. V vasi Cetnarske napadli so kmetje ondoto židovsko žganjarijo ter razbili vse, kar jim je prišlo pod roke. Odnegli so nekaj žganja in denarja. Pet židov je bilo tepenih. Orožniki so prijeli osem napadnikov in jih izročili sodišču.

Rim, 29. novembra. V včerajšnjem tajnem konzistoriju je bilo prekonizovanih 40 škofov, izmed katerih pa nobeden za Avstro-Ogersko.

Pariz, 29. novembra. Špansko-ameriška mirovna komisija je imela včeraj jednournno sejo, v kateri so španski delegati pritrdili znani ameriški zahtevi. Prihodnja in morda zadnja seja je jutri.

Washington, 29. novembra. Minula dva dni je razsajal ob obrežju atlantskega morja velik orkan, kakoršnega že več let ne pomnijo. Sneženi zameti so na več krajih pretrgali promet. Tudi ladije so znatno poškodovane.

Svila za plesne obleke po 45 kr.

do gld. 14-65 meter — istotako črna, bela in barvena Hennebergova svila od 45 kr. do gld. 14-65 meter — iz najbolj modernih tkanin, barv in vzorcev. Na zasebnike poštaine in carine prosto na dom. Vzorci obratno. — Dvojni pisnični porto v Švico. 54 4 4

Tovarne za svilo G. Henneberg
(c. in kr. dvorni založnik), Curih.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 3062 m.

Čas	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nobe	Padavina v 24 urah v mm
28	9 zvečer	730.9	8.5	sl. jug	skoro obl.	
29	7. jutraj	731.5	11.0	sr. jzh.	del. jasno	2.1
	2. popol.	731.6	14.8	"	poloblačno	

Srednja včerajšnja temperatura 9.3°, za 8.4° nad normalom.

Za jubilejno razsvetljavo

priporočajo se

stearinove sveče

s slovenskimi napisi

po 30, 33 35 in 38 kr. zavitek

pri 839 3—2

M. Pakič-u, Pogačarjev (sadni) trg,

V. H. Rohrmann-u (Strzelba), Sv. Petra cesta, in

Franc Jančar-ju, Sv. Jakoba trg.

Usojam si slavnemu občinstvu naznaniti, da prevzemam in izvršujem točne naročila na 294 37—33

kavo, čaj, olje, riž, makarone, delikatese, sadje, ribe, vina itd.

Posiljave v omotih po 5 kg. oddajam po pošti, one od 30 kg. naprej pa po železnici s povzetjem.

Take posiljave se izplačajo vsakomur, posebno p. n. gg. krčmarjem, družinam in onim, ki rabijo za dom različne jestvine ali želé o raznih prilikah nabaviti si specialitete, katerih se na deželi ne dobi, ali pa le zelo drago, n. pr. morske ribe in rake, sveže sadje, fino olje itd.

Glavni moj namen je razpošiljati dobro blago in po nizki ceni.

Cenike dopoljem radovoljno in brezplačno. Za p. n. gg. trgovce imam poseben cenik in morem dajati blagó po tako nizkih cenah, da se ne bojim konkurence.

Tudi sprejemam zastopstva in vsakojaka posredovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Ernest Pegan v Trstu,
ulica S. Francesco št. 6.

Vožnje karte

in

tovorni listi

AMERIKO.

312 12 Kraljevi belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade.
Pojasnila daje radovoljno

koncesijonovana potovalna pisarna

E. Schmarda

v Ljubljani. Marije Terezije cesta šte. 4,
pritliče na levo. 362 25—23

Udano podpisani javljamo, da se bode nahajala mesnica tvrdke

Ivan Jager

od dné 30. t. m. nadalje v

novosezidani palači meščansko-bolniškega zaklada

— za vodó — in se k nadaljnjemu mnogobrojnemu obisku uljudno priporočamo.

Velespoštovanjem

Ivan Jagrovi dediči.

837 2-2

Razglas.

843 3-1

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je v svoji seji dné 25. novembra 1898 pri posvetovanju o praznovanju jubileja 50letnega vladanja Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. tudi sklenila: Naslednja želja naj se naznani potom dnevnih listov p. n. industrijem, trgovcem in obrtnikom:

2. december 1898 velja naj vsem trgovcem, industrijem in obrtnikom za praznik. Opravljajo naj se ta dan le ona dela, ki se navadno vrše ob nedeljah in praznikih.

V Ljubljani, dné 26. novembra 1898.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Naznanilo.

Predstojništvo trgovskega gremija v Ljubljani sklenilo je 50letnico vladanja Njegovega Veličanstva cesarja Franca Josipa I. v dan 2. grudnia 1898 praznovati tem načinom, da se ta dan proglasi kot praznik in se slavni trgovci v Ljubljani, naj si bodo že člani gremija, ali izvan njega stoječi trgovci, pozivljejo, da dné 2. grudnia t. l. svoje prodajalnice obdržijo zaprte.

Podpisani načelnik gremija si tedaj jemlje čast ta sklep p. n. gospodom trgovcem najuljudneje naznaniti s povabilom, da se tako redka jubilejska slavnost tem načinom poveleča.

V Ljubljani, dné 29. listopada 1898.

Predstojnika namestnik:

Fran Ksav. Souvan s. r.

844 1-1

Na najvišje povelje Njih c. in k. apost. Veličanstva

XXXII. c. k. državna loterija

za civilne dobrodelne namene avstrijskih dežel.

Ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno dopuščena — ima 12034 dobitkov v gotovem denarju in skupnem znesku 401.800 kron.

Glavni dobitok znaša:

200.000 kron.

Za izplačilo jamči c. k. loterijski urad.

Žrebanje bode nepreklicljivo dné 15. decembra 1898.

Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke so dobiti pri državni loteriji na Dunaji, I., Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, pri davčnih, poštinih, brzojavnih in železničnih uradih, po menjalnicah itd. Načrti za kupovalce srečk zastoj. 891 10-7

Srečke se pošiljajo poštne prosto.

340 4 C. k. vodstvo državne dohodnije
Oddelek za državne loterije.

Uljudno podpisani naznanja slav. občinstvu na deželi, da je odprl povsem novo

prodajalnico in zalogo živí

ter prekomorskega blaga in naslad, kakor tudi pristnih vin, kot: istrijskih, dalmatinskih, izbornih vipavskih iz lastne kleti, in drugih, v steklenicah in na debelo. Osobito opozarjam slav. občinstvo na dezertna vina v buteljkah.

Naročbe se vrše na vse strani in v vsakej množini točno, pošteno in v cenah zmerno, bodisi po pošti ali po železnici.

Ceniki so sklerhemu na razpolago.

Osobito čast. duhovščini, gg. uradnikom, gg. obrtnikom itd. priporoča se prav toplo za obilna odjemanja, za kar se jim zahvaljuje v naprej, bileže se udanostno 807 8-4

Anton Furlan,
trgovec,

ulice Crociera in p. S. Francesco 2, Trst.

Hotel Vindišar

pri novem mostu čez Krko
v Novem Mestu.

Čast mi je naznaniti, da sem spremenil svojo staro-renomirano gostilno v hotel, ki vstreza vsem zahtevam in ima več z najnovejšim komfortom opravljenih sob, in pričakujem mnogobrojnega obiska, zagotavljajoč zelo nizke cene.

Dobiti bo pri meni mrzla in gorka jedila, le prava naravna vina, vedno sveže pivo po najnižjih cenah in bom skrbel za skrbno in točno postrežbo.

Velespoštovanjem

Josip Vindišar,
lastnik.

842 3-1

Dunajska borza.

Dné 29. novembra.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 15 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 » 05 »
Avstrijska zlata renta 4%	119 » 95 »
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 » 45 »
Ogerska zlata renta 4%	119 » 90 »
Ogerska krona renta 4%, 200 »	97 » 55 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	909 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	358 » 75 »
London vista	120 » 45 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59 » — »
20 mark	11 » 79 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 56 »
Italijanski bankovci	44 » 56 »
C. kr. cekini	5 » 69 »

Dné 28. novembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	165 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 » — »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	197 » — »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 » 10 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 » — »
Dunavske vravnave srečke 5%	130 » 50 »
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	108 » — »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 50 »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 » — »
Priporitne obveznice državne železnice	220 » — »
» » južne železnice 3%	180 » 10 »
» » južne železnice 5%	136 » — »
» » dolajskih železnice 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	203 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 » — »
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19 » 40 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	25 » 50 »
Salmove srečke, 40 gld.	84 » — »
St. Genois srečke, 40 gld.	83 » 50 »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 » — »
Ljubljanske srečke	24 » 25 »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	154 » 75 »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3500 » — »
Akcije tržanskega Lloydja, 500 gld.	432 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	69 » — »
Splošna avstrijska stavbinska družba	115 » — »
Montanska družba avstr. plan.	183 » 10 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	173 » 25 »
Papirnih rubljev 100	127 » 50 »

S 1. oktobrom se prične novo celoletno naročevanje!

„MERCUR“

XXXVII. letnik.

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih efektov, izkaz vseh izžebanih državnih in zasebnih obligacij.

Brezplačno darilo „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega zaznamek vseh izžebanih srečk. Naročuje se s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštinih uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I. Wollzeile 10.

2 gl. 60 kr.

celoletna naročnina.